

Biuletyn

NIEGODNOŚĆ DZIEDZICZENIA JAK TO ROZUMIEĆ?

Każdy z nas chciałby spędzić ostatnie lata swojego życia w gronie najbliższych, którzy troszczą się o niego, interesują się i pomagają na starość. Są jednak sytuacje, gdy senior przez lata nie może liczyć na jakiekolwiek wsparcie, a nawet minimalne zainteresowanie ze strony swoich bliskich. Odziedziczenie spadku przez tak zachowujących się bliskich może wydawać się po prostu niewłaściwe, wręcz nie godne w stosunku do innych spadkobierców, którzy do ostatniej chwili otaczali opieką i zainteresowaniem Spadkodawcę. Prawo przewiduje jednak rozwiązanie w takich sytuacjach – jest nim tzw. **niegodność dziedziczenia**.

O niegodności dziedziczenia możemy mówić, gdy krewny spadkodawcy w normalnych okolicznościach odziedziczyłby po nim spadek, ale **zachowanie tego krewnego za życia spadkodawcy było tak złe, że pozbawiony zostaje praw do spadku**. Spadkobierca niegodny zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku. Dziedziczyć mogą natomiast jego zstępni (dzieci, wnuki, prawnuki). Spadkobierca niegodny nie ma także prawa do zachowku.

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJACEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2024 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.

Powody niegodności dziedziczenia po noweli z 2023 roku

Niegodność dziedziczenia nie jest automatyczna, wymaga przeprowadzenia sprawy sądowej i może nastąpić tylko w określonych warunkach. Powody niegodności dziedziczenia zostały szczegółowo określone w [kodeksie cywilnym](#). Spadkobierca może być uznany przez sąd za niegodnego, jeżeli:

- dopuścić się umyślnie ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkodawcy;
- podstępem lub groźbą nakłonił spadkodawcę do sporządzenia lub odwołania testamentu albo w taki sam sposób przeszkodził mu w dokonaniu jednej z tych czynności;
- umyślnie ukrył lub zniszczył testament spadkodawcy, podrobił lub przerobił jego testament albo świadomie skorzystał z testamentu przez inną osobę podrobionego lub przerobionego.

Od 15 listopada 2023 r. obowiązują jeszcze dwa nowe powody niegodności dziedziczenia.

Poza sytuacjami wskazanymi powyżej, spadkobierca może być uznany przez sąd za niegodnego, jeżeli:

- uporczywie uchylał się od wykonywania wobec spadkodawcy obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową;
- uporczywie uchylał się od wykonywania obowiązku pieczy nad spadkodawcą, w szczególności wynikającego z władzy rodzicielskiej, opieki, sprawowania funkcji rodzica zastępczego, małżeńskiego obowiązku wzajemnej pomocy albo obowiązku wzajemnego szacunku i wspierania się rodzica i dziecka.

Aby sąd orzekł o niegodności dziedziczenia z dwóch nowych powodów, zachowania uzasadniające niegodność dziedziczenia muszą wystąpić po 15 listopada 2023 r.

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJĄCEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2024 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.

Spadkobierca nie może być uznany za niegodnego, jeżeli spadkodawca mu przebaczył. Przebaczenie musi dotyczyć konkretnego powodu niegodności dziedziczenia (nie chodzi o jakiegokolwiek przebaczenie, ale przebaczenie tego zachowania, które mogłoby doprowadzić do niegodności dziedziczenia). Przebaczenie musi nastąpić świadomie, tzn., że spadkodawca musi rozumieć, co i komu przebacza.

Jak doprowadzić do uznania spadkobiercy za niegodnego?

Aby spadkobierca został uznany za niegodnego dziedziczenia, konieczne jest przeprowadzenie specjalnego postępowania sądowego. Sprawę o niegodność dziedziczenia może wytoczyć każdy, **kto ma w tym interes**. Najczęściej z żądaniem uznania spadkobiercy za niegodnego **występują pozostali spadkobiercy**, ale wytoczyć sprawę mogą także inne osoby, np. nabywca spadku, Gmina, Skarb Państwa, prokurator, a nawet wierzyciel spadkodawcy. Sprawy o niegodność dziedziczenia nie mogą natomiast skutecznie wnieść osoby, które na podstawie wyraźnych regulacji ustawowych są traktowane tak, jakby nie dożyły otwarcia spadku (np. spadkobierca, który odrzucił spadek).

Zarzut niegodności dziedziczenia nie może być podniesiony w ramach postępowania o stwierdzenie nabycia spadku. Konieczne jest przeprowadzenie odrębnego, dodatkowego postępowania sądowego. Jeśli postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku zostało wszczęte wcześniej, to powinno zostać zawieszone do czasu zakończenia sprawy o niegodność dziedziczenia.

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJACEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2024 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.

Z żądaniem takim można wystąpić w ciągu roku od dnia dowiedzenia się o przyczynie niegodności, nie później jednak niż przed upływem 3 lat od śmierci spadkodawcy. Jeśli o przyczynie niegodności dziedziczenia wiedziałeś przed śmiercią spadkodawcy, to roczny termin na wniesienie sprawy biegnie od daty śmierci spadkodawcy.

Testament-wydziedziczenie

Niegodność dziedziczenia nie jest jedyną drogą pozbawienia spadkobiercy praw do spadku i zachowku. Niegodność dziedziczenia jest rozwiązaniem, które można zastosować dopiero po śmierci spadkodawcy.

Innym, prostszym rozwiązaniem jest pozbawienie takiego spadkobiercy praw do spadku i zachowku w testamencie, czyli tzw. wydziedziczenie.

Zasadniczą różnicą tych dwóch rozwiązań jest to, że niegodność dziedziczenia następuje niezależnie od woli spadkodawcy.

Wydziedziczenie następuje na podstawie testamentu spadkodawcy i z jego woli. Wydziedziczenie może nastąpić także z innych przyczyn niż powody niegodności dziedziczenia.

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJĄCEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2024 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.